

RENTABILNÍ PĚSTOVÁNÍ JARNÍHO JEČMENE V RÁMCI NOVÉ SZP?

Jan KŘOVÁČEK

Svaz pěstitelů cukrovky Čech Semčice

Úvod

Nacházíme se první rok v rámci nové SZP, která platí od osevu 2023, poslední období bylo platné od 1.1.2015 až do konce roku 2022. Na to minulé období budeme pravděpodobně ještě s láskou vzpomínat. Ukazuje se, že vyhovět novým dotačním pravidlům není tak jednoduché, už padají první sankce, krácení dotací ze strany SZIFu často za zbytečné chyby. To, co jsme

dříve řešili zdravým selským rozumem, se nyní nesmí a dotace se za to krátí. Bohužel je to zejména vlivem bruselské vize neprodukce, úhorů, vše nejlépe aby bylo zelené neprodukční a dovážet do EU ze třetích zemí výměnou za export automobilového průmyslu. Pokud ale budeme trpěliví, tak se pravděpodobně problémy samy vyřeší. Níže můžeme uvést několik příkladů.

Stávka v Německu s podporou ostatních zemí EU

Stačí se nyní podívat na stav v Německu. Plná stávka německých farmářů podporovaná dopravci, pravděpodobně již i studenty a obecně i širší veřejností může přinést své ovoce. Stávkuje se např. pro zelenou naftu nebo nižší sazby DPH, které zpravidla odnese konečný spotřebitel a stěžuje si na prvovýrobu, která za to naprosto nemůže. Další věc jsou neustále se zvyšující odvody běžného pracujícího lidu, kterému pak z výdělku zbývá třeba jen 40 %, ale ještě navíc s vysokou nejistotou, že za 20 – 30 let vůbec nějaký důchodový systém bude. To vše irituje běžného spotřebitele (nejen v Německu!). Navíc je tady problém v trhu se základními komoditami. Využívá se situace k politickému převratu, ale nelze také přesně říci, že vláda je špatná. Problém je v drahých potravinách a naproti tomu ve velmi nízké výkupní ceně komodit pro zemědělskou prvovýrobu. V Německu je sice spousta

transparentů „Regierung von den Idioten“, ale je to vysvětlováno jako vláda neoborníků („der Idiot“ původem z řečtiny „kein Fachmann“ neoborník vysvětlováno médii). Je vidět, že problémů je zde více. Zemědělci mají plné právo na stávku a sdělit veřejnosti, že je něco špatně. Jako jeden z příkladů uváděl farmář cenu krmného vozu pro skot před 10 lety 115 tis. EUR a nyní více než dvojnásobek okolo 250 tis. EUR, druhým příkladem např. vybudování stáje pro skot, kde 1m² v roce 2010 vycházel na 5 tis. EUR a v roce 2023 už to byl trojnásobek 15 tis. EUR!!! Tady je na místě se zamyslet nad udržitelností rostlinné a živočišné výroby jako celku a vláda a MZe by tomu měly v každé zemi napomáhat, ale tomu se tak nyní neděje. Výsledkem může nakonec být, že se omezí vliv „Zelených“ a vrátíme se zpět k produkci, a to zejména rentabilní produkci za rozumné tržní ceny.

Problematika neonikotinoidů

Můžeme uvést ještě příklad u moření osiv neonikotinoidy a jejich zákazy v EU (v posledních letech hlavně u cukrovky a u máku). Bohužel až když lídři zemědělství v EU Francie a Německo uznají, že náhrada za zakázané účinné látky není, tak lze se k nim alespoň v omezené míře a na určité období navrátit, a to i v zeleném Německu, Francii nebo Rakousku. Formou výjimek např. na moření osiva cukrovky v posledních 5ti letech 2019 – 2023 fungovala ČR, díky rozumnému přístupu ÚKZÚZ a MZe, bohužel velmi negativní je vize pro osev 2024, ten již zcela bez neonikotinoidů v celé EU díky rozhodnutí Evropského soudního dvoru v předjaří 2023. Obdobný postoj k tomuto problému měly v historii i další státy – SK, RO, PL, AT, LT, HR a ES, schvalovaly výjimky jako ČR. Proti tomu bylo

naopak první 2 roky (2019, 2020) zelené Německo a Francie, pak se k NNi částečně vrátily. Zdravý rozum bohužel nepanuje ve všech členských státech a tyto země pak trochu nepříznivě ovlivňují novou SZP. To se bohužel ještě umocňuje strachem úředníka, který pravidla pro jistotu ještě trochu přitvrdí a je z toho nové období SZP, pro zemědělce jistě kritičtější. Stížnosti nám nyní v této fázi již moc nepomohou, tak je třeba se s novou SZP poprat tak, aby naše ekonomická újma byla v porovnání s předchozím obdobím co nejmenší. Zajímavou zprávou je, že NNi k moření osiva cukrovky bude využívat v roce 2024 Anglie, jelikož na ni se zákazy EU již nevztahují. Je tu tedy naznačena jedna z cest, sice až ta krajní, ale možná – vystoupení z EU, samostatnost a opět zdravý rozum.

Udržitelnost pěstování jarního ječmene a obilovin v roce 2024

Hlavní otázkou bude udržitelné pěstování hlavních komodit rostlinné výroby v roce 2024. Vize zatím zázračná není. Nabídky u řepky na budoucí sklizeň se pohybují okolo 10.000,-/t, u krmné pšenice 3.900,-/t, u potravinářské pšenice dle kvality 4.200,- až 4.500,-/t

a u krmného ječmene jen okolo 3.300,-/t. Jarní ječmen bude otázkou a budeme věřit, že současné ceny okolo 5.500,-/t neklesnou ve sklizni 2024.

Rentabilní pěstování jarního ječmene bude velmi složité, budeme se snažit šetřit na vstupech, ale to se

pravděpodobně odrazí do výnosu, nelze využívat pouze hnojení dusíkem, pokud v osevním postupu nebyla zlepšující plodina s adekvátním zásobním hnojením P a K a případně i vápněním.

Pro výpočty ekonomiky a rentability produkce komodit prosím nevyužívejme data z těch nejlepších oblastí s dostatkem srážek a vysokými výnosy. Je třeba používat průměrnou statistiku ČR, víceleté výnosy a s prominutím „nelhat si do karet“ Proto u řepky dosazovat raději jen kolem 3,5 t/ha a u ječmene a pšenice pak rámcových 6 t/ha. Každý nedocílí 4,5 – 5 t/ha ozimé řepky a 8 – 9 t sladovnického ječmene/ha. Pokud tyto kalkulace uděláme, zjistíme, že ta pravá krize právě začala, začala již v roce 2023 a nyní máme na skladech i 50 % a více komodit velmi složitě prodejních nebo prodejních hluboce pod nákladovou cenou. Víze tržby u řepky je tak kolem 35.000,-/ha, což jsou po inflacích současné náklady na pěstování, již nevyprodukujeme řepku za 25.000,-/ha. U obilovin je to obdobné, celkové náklady na pěstování jsou blízko 30.000,-/ha (+- 3 tis.) a není možné je vyprodukovat jako dříve za 20 – 25 tis./ha. Proti tomu jde tržba za obiloviny od 20.000,-/ha po 30 – 35 tis./ha, tudíž často červená čísla, občas nula, tu a tam pozitivní míra rentability. Zpravidla zisk bude tvořen pouze dotacemi, a pokud jsou pozemky propachtovány, tak dotace spolkně majitel formou nájemného a úhradou daně z nemovitosti, která může být letos až dvojnásobná.

Je třeba ještě poznamenat, že se najdou tu a tam i profitabilní komodity. Tím nyní jsou okopaniny, cena brambor se postupně vyšplhala z 2,-/kg na 7,-/kg (prodej v marketu za 20,-/kg až 35,-/kg se zdá být již trochu lichvou), u cukrovky cena také postupně narostla z 800,-/t na cca 1200,-/t (nicméně cukr z cukrovarů za 18,-/kg až 22,-/kg a proti tomu ve své době marketová cena 36,-/kg byla též zvláštní věc a až aktivity MZe a šetření ÚOHS umravňují obchody k cenám 26,-/kg krystalu). Uvidíme, jak dlouho tento přechodný stav vydrží.

Všechna výše uvedená fakta opravňují vyjítí do ulic i v ČR, v sousedních státech to nebude o moc lepší, **udržitelná rostlinná výroba toto není** a špatný stav lze vydržet rok, maximálně 2 a jeden špatný cen-

Závěr

Dopočíst se reálně ekonomice bude velmi složité. Ale pohledem na tabulku a výše uvedené je jasné, že by byly za potřebí ceny 6000,-/t sladovnického ječmene a k tomu minimální výnos 6 t/ha. Sladovnický ječmen je hodně rizikový, je to ruská ruleta. Pokud počasí zazlobí a nebude kvalita, cena padá téměř na polovinu a vynaložené náklady jsou beznadějně ztraceny a může vzniknout i díra 10 – 15 tis./ha. Proto je třeba se ječmeni v roce 2024 po stránce agronomické

Kontaktní adresa

Ing. Jan Křováček, Ph.D., Svaz pěstitelů cukrovky Čech, Semčice 69, 294 46 Semčice, tel.: 723 067 728, jan.krovacek@seznam.cz

vý rok již je za námi. Je vidět, že již nyní chybí finance na provoz, porostou zelené úvény a dostaneme se do vazatelské spirály, která nás bude držet stále u země. Pro dobré zpeněžení je nejdůležitější volnost! Koupit vstupy, od koho chci, za ty nejlepší podmínky a k tomu prodat rentabilně komoditu té nejvyšší nabídkce.

V tabulce č.1 jsou rozebrány rámcově náklady na pěstování jarního ječmene, můžete si do toho dosadit svoje částky a zkusit spočítat, jak tato komodita bude rentabilní v roce 2024 u Vás.

Tabulka č.1 – Nákladovost pěstování ječmene, cena vstupů

diskování	500,-	insekticidy	300,-
orba, příprava	3500,-	sklizeň	2000,-
osivo a zasetí	4500,-	odvoz produkce	500,-
postřik aplikace	1000,-	skladování produkce	1200,-
hnojení aplikace	500,-	nájemné	6 – 10 tis.
fungicidy	2500,-	daň z nem. FÚ	1300,- až 2500,-
regulátory a stim. růstu	1300,-	přímé náklady	21.800,-
N	3000,-	nájemné a daň z nem.	7.300,- až 12.500,-
listová výživa	1000,-	Celkové náklady	29.100,- až 34.300,-

* kalkulováno v cenách služeb, aby se nemusela vycíslovat část režijních nákladů

* bez kalkulace N na rozklad slámy po sklizni předplodiny, bez kalkulace hnojení P a K

Tabulka 1 ukazuje přibližnou minimální nákladovost pěstování sladovnického ječmene bez jakýchkoliv režijních nákladů, ale správně by měla být připočtena alespoň minimální režie ve výši 2.000,-/ha na otop kanceláře a minimální administrativní úkony, které provádí i ten nejmenší pěstitel bez zaměstnanců.

Problém dlouhodobý je hnojení jinými prvky než dusíkem, jelikož je nákladné a zpravidla se nakaluluje k rentabilnější plodině v osevním postupu (pokud je tedy provedeno), ale těžší z něj i následné plodiny.

velmi pečlivě věnovat a dát na doporučení zkušených, např. pokusníků Spolku pro ječmen a slad....

Budeme si přát, aby se zejména situace na trhu v Evropě ustálila a vrátili jsme se k rozumným cenám za komodity nebo by musely klesnout ceny všech vstupů na předválečnou úroveň, k čemuž již pravděpodobně nikdy nedojde. Veškerá marže nesmí zůstat v procesu obchodu a přeprave komodit na úkor prvovýroby. Jinak se může časem stát, že děda Komárek opravdu tu kravku prodá a na jaře už nezaseje!